

Verkennend natuuronderzoek locatie Warande Zeist

Onderzoek naar het voorkomen van beschermde natuurwaarden

Datum: 25-04-2016
Auteur: A. Tuitert
Opdrachtgever: Aveco de Bondt
Rapportnummer: AT/2016/25.04
Versie: D1

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor de locatie Het Warande in Zeist bestaan herontwikkelingsplannen. Het voormalige BVG-terrein op de hoek van de Utrechtseweg en de Kromme Rijnlaan ligt al sinds enige jaren braak. In opdracht van Aveco de Bondt is voor de herontwikkeling van het terrein een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd om de effecten van de voorgenomen ontwikkeling op beschermde natuurwaarden in beeld te brengen. Voorliggend rapport bevat de uitkomsten van het verkennend natuuronderzoek.

Figuur 1.1: Ligging plangebied (rood omcirkeld).

1.2 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling verbodsbepalingen uit de wet- en regelgeving voor natuur worden overtreden ten aanzien van beschermde soorten of gebieden. Indien sprake is van effecten op beschermde soorten, dan is voor de ingreep mogelijk een ontheffing vereist op grond van artikel 75 Flora- en faunawet. Indien sprake is van effecten op beschermde gebieden, dan is voor de ingreep mogelijk een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet vereist. De rapportage kan tevens worden gebruikt bij het opstellen van de goede ruimtelijke onderbouwing bij de wijziging van de bestemming.

2 Wettelijk kader

2.1 Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet) regelt de bescherming van belangrijke natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten) in Nederland. Projecten, plannen of handelingen, die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, zijn op grond van artikel 19d Nbwet verboden. Ook projecten, plannen of handelingen die buiten het Natura 2000-gebied plaatsvinden kunnen verboden zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden. Gedeputeerde Staten – of in uitzonderingsgevallen de minister van EZ – kunnen een vergunning verlenen voor activiteiten die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben. De vergunning wordt pas afgegeven nadat een zogenaamde 'habitattoets' het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en dat er geen significante verstoring van soorten optreedt.

2.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ffwet) voorziet sinds 1 april 2004 in bescherming van inheemse soorten planten en dieren. Naast bepalingen voor specifiek aangewezen soorten geldt krachtens art. 2 van de Ffwet de algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Via deze wet wordt eenieder mede verantwoordelijk voor de zorg en bescherming van flora en fauna.

Voor de bij wet aangewezen soorten moeten activiteiten, ruimtelijke ingrepen en ruimtelijk gebruik worden getoetst aan de verbodsbepalingen uit de wet. Beschermde planten mogen niet worden geplukt of beschadigd (art. 8), beschermde dieren mogen niet worden gedood, verwond, gevangen, of verontrust (art. 9 en 10) en voortplantings- en vaste rust- of verblijfsplaatsen mogen niet worden beschadigd of verstoord (art. 11). Bovendien is het niet toegestaan beschermde soorten planten en dieren te vervoeren, of onder zich te hebben (art. 13). Wanneer als gevolg van activiteiten de effecten op beschermde soorten zodanig zijn dat daarmee deze bepalingen overtreden worden, dan dient daarvoor in bepaalde gevallen een ontheffing aangevraagd te worden.

In de Flora- en faunawet worden beschermde soorten ingedeeld in drie verschillende beschermingsniveaus:

Algemeen beschermde soorten

Voor algemeen beschermde soorten (tabel 1 Ffwet) geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht bij activiteiten die te maken hebben met ruimtelijke ingrepen of beheer, mits de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet in gevaar komt. Bij andere activiteiten moet wel een ontheffing worden aangevraagd. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de algemene zorgplicht. Er zal altijd gezocht moeten worden naar manieren om de negatieve effecten te minimaliseren.

Overige beschermde soorten

Voor de iets zwaarder beschermde soorten (tabel 2 Ffwet) is voor ruimtelijke ingrepen wel een ontheffing vereist, tenzij er gewerkt wordt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode biedt organisaties de mogelijkheid om bepaalde beheersmaatregelen of ruimtelijke ontwikkelingen uit te voeren zonder telkens daarvoor een (afzonderlijke) ontheffing te moeten aanvragen. In dat geval geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Het toetsingscriterium voor ontheffingverlening van tabel 2-soorten is het criterium van de gunstige staat van instandhouding van de soort. Die mag niet in het geding komen.

Strikt beschermde soorten

De derde categorie zijn de strikt beschermde soorten (tabel 3 Ffwet). Ten aanzien van deze beschermde soorten geldt dat altijd een ontheffing van de verbodsbepalingen moet worden aangevraagd. De ontheffing wordt alleen verleend indien uit onderzoek blijkt dat er een bij wet genoemde dwingende reden aan het plan ten grondslag ligt, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.

Vogels

Vogels vormen een aparte categorie. Voor broedende vogels zijn er vrijwel geen ontheffingsmogelijkheden. Vogels zijn vooral kwetsbaar in hun broedperiode, daarom geldt in ieder geval dat in de buurt waar vogels broeden geen werkzaamheden mogen plaatsvinden in het broedseizoen (globaal van half maart tot begin augustus). Door het ministerie van EZ is een lijst opgesteld met vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn. Voor deze soorten geldt dat ze ook buiten het broedseizoen niet mogen worden verstoord of hun vaste rust- en verblijf mag worden aangetast.

2.3 Beleid ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland/Ecologische Hoofdstructuur

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN)/Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in de Nota Ruimte, welke inmiddels vervangen is door de Structuurvisie infrastructuur en ruimte (SVIR). Kaderstellende regels ten aanzien van o.a. NNN/EHS zijn opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Bij geplande ingrepen die binnen het NNN/EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige natuurwaarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen **niet** zijn toegestaan, **tenzij** er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

Het Rijk en de provincies hebben spelregels afgesproken over wat wel en niet kan omtrent NNN/EHS. Ze hebben dit in overleg met gemeenten en maatschappelijke organisaties gedaan. De afspraken zijn de 'Spelregels EHS'.

Concrete beleidsregels ten aanzien van de NNN/EHS in Overijssel zijn opgenomen in de vigerende provinciale ruimtelijke verordening van de provincie Utrecht.

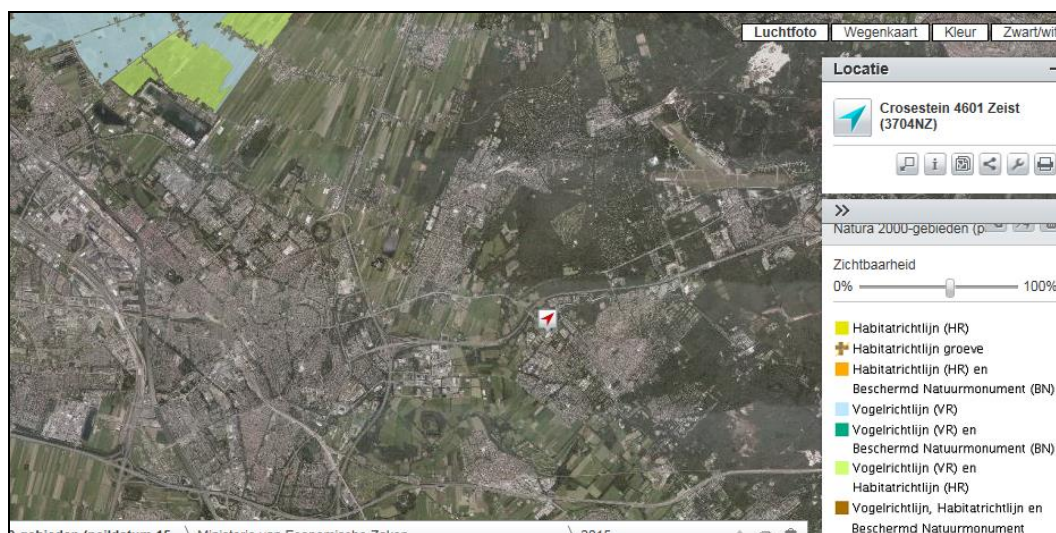
3 Bureauonderzoek

3.1 Werkwijze

Op basis van bestaande inventarisatiegegevens is een bureauonderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde gebieden en/of soorten in (de omgeving van) het plangebied. Hiervoor zijn o.a. de gebiedendatabase van het ministerie van EZ, de Nationale Databank Flora en Fauna en soortenverspreidingsatlassen gebruikt. Aan de hand van deze bureaustudie is een inschatting gemaakt van welke beschermde gebieden en/of soorten er mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen.

3.2 Natuurbeschermingswetgebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de begrenzing van een Natura 2000-gebied of een beschermd natuurmonument. Het dichtstbijzijnde Natuurbeschermingswetgebied is het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen op ca. 10 km afstand van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden en/of beschermde natuurmonumenten liggen op grotere afstand van het plangebied.

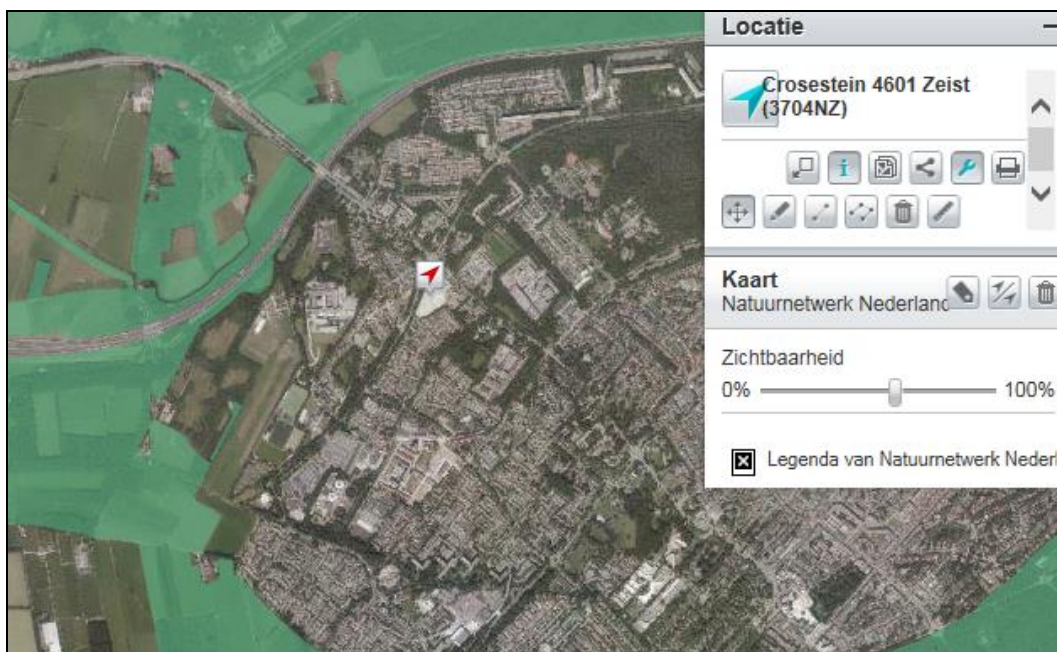

Figuur 3.2: Ligging Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen ten opzichte van het plangebied (rode pijl). Bron: Atlas Leefomgeving IPO.

Het plangebied ligt op grote afstand van het Natura 2000-gebied Oostelijke vechtplassen en ligt bovendien ingebed in het stedelijk gebied van Zeist. Aanwezigheid van materieel en mensen tijdens bouwfase is niet zichtbaar in het Natura 2000-gebied en van verstoring in het Natura 2000-gebied door geluid of licht is gelet op de grote afstand geen sprake. Effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn op 10 km afstand niet meer te verwachten. Geconcludeerd wordt dat effecten op Natuurbeschermingswetgebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten. Verdere toetsing in de vorm van een verslecheringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

3.3 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). Het dichtstbijzijnde NNN-gebied is het bosgebied langs de noordwestzijde van Zeist op ca. 600 meter afstand van het plangebied. Aangezien het plangebied buiten de begrenzing van het NNN ligt, is nadere toetsing aan de bepalingen uit de vigerende Provinciale Ruimtelijke Verordening van de provincie Utrecht niet noodzakelijk.

Figuur 3.3: Ligging NNN/EHS (groen gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rode pijl). Bron: Atlas Leefomgeving IPO.

3.4 Beschermde soorten

In 2007 en 2012 zijn natuuronderzoeken in het plangebied uitgevoerd. Tijdens beide natuuronderzoeken zijn, behalve vogels en vleermuizen, geen zwaarder beschermde soorten planten en dieren aangetroffen. Wel is geconcludeerd dat het schrale zandige terrein geschikte biotoop voor soorten als rugstreepdad en zandhagedis bevat.

In de NDFF zijn alleen waarnemingen uit het plangebied bekend van de soorten haas, kauw, koperwiek en veldsla. Er zijn geen waarnemingen van zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en/of 3 Ffwet) of vogels met een jaarrond beschermde nestplaats uit het plangebied bekend.

4 Verkennend veldbezoek

4.1 Werkwijze

Op 22 april 2015 heeft een verkennend veldbezoek in het plangebied plaatsgevonden. Op basis van expert judgement is aan de hand van biotoopeisen van beschermde soorten en habitatkenmerken in het plangebied beoordeeld welke beschermde soorten er in het plangebied kunnen voorkomen.

4.2 Flora

Er zijn geen verspreidingsgegevens van beschermde plantensoorten bekend uit het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied betreft een voormalig bebouwd terrein dat inmiddels enige jaren braak ligt. Het terrein bevat voornamelijk pionierbegroeiing. Voor zwaarder beschermde plantensoorten zoals orchideeën en klokjes ontbreekt geschikte biotoop. Nader onderzoek naar planten of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

4.3 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn enkele algemeen voorkomen vogels aangetroffen in het plangebied zoals kauw, witte kwikstaart en gaai. Het plangebied zelf heeft een beperkte functie voor broedvogels omdat er geen opgaande begroeiing in het plangebied aanwezig is. Alleen langs de randen van het plangebied is opgaande begroeiing aanwezig waarin algemeen voorkomende (zang)vogels kunnen broeden. In zandige delen van het terrein zouden grondbroeders zoals scholekster en tapuit kunnen broeden. Er zijn tijdens het veldbezoek geen nesten van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats zoals roofvogels, uilen of roek aangetroffen in de begroeiing rondom het plangebied. Nader onderzoek naar vogels of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

Nesten van algemeen voorkomende broedvogels zonder jaarrond beschermde nestplaats zijn alleen beschermd wanneer ze in gebruik zijn tijdens het broedseizoen. Verstoring van broedende vogels dient voorkomen te worden, bijvoorbeeld door te werken buiten het broedseizoen van vogels dat globaal loopt van half maart tot begin augustus.

4.4 Zoogdieren

4.4.1 *Vleermuizen*

In het plangebied zelf is geen bebouwing of opgaande begroeiing aanwezig waarin vleermuizen kunnen verblijven. Aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten. Door het ontbreken van opgaande begroeiing in het plangebied heeft het gebied ook geen belangrijke waarde als foerageergebied of vliegroute voor vleermuizen. Langs de randen van het plangebied is wel opgaande begroeiing aanwezig waarlangs vleermuizen kunnen foerageren. Deze begroeiing wordt niet aangetast, maar directe lichtuitstraling op deze begroeiing moet wel voorkomen worden om verstoring van potentieel foerageergebied van vleermuizen te voorkomen. Nader onderzoek naar vleermuizen of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

4.4.2 *Overige zoogdiersoorten*

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen (sporen van) andere zoogdiersoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied is ook slechts beperkt geschikt voor overige zoogdiersoorten. In de omgeving van Zeist komen zwaarder beschermde overige zoogdiersoorten zoals das, boommarter en eekhoorn voor. Voor deze soorten is geen geschikte biotoop in het plangebied aanwezig. Het plangebied bevat geen opgaande begroeiing waarin eekhoorn of boommarter zich zouden kunnen voortplanten. Er zijn ook geen dassenburchten of foerageergebied voor de das aanwezig in het plangebied.

Langs de randen van het plangebied kunnen algemeen voorkomende muizensoorten, egel en konijn voorkomen. Dit zijn algemeen beschermde soorten (tabel 1 Ffwet) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt bij ruimtelijke ingrepen. Nader onderzoek naar overige zoogdiersoorten of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

4.5 Vissen, amfibieën en reptielen

In het plangebied is geen geschikte voortplantingsbiotoop aanwezig voor beschermde soorten vissen en amfibieën vanwege het ontbreken van oppervlaktewater. In het plangebied zelf is ook geen opgaande begroeiing aanwezig die kan dienen als overwinteringshabitat voor reptielen en amfibieën. De zandige terreindelen zijn wel potentieel geschikt als overwinteringshabitat voor de rugstreepad en als leefgebied voor de zandhagedis. De zandhagedis komt volgens de NDFF niet voor in de directe omgeving van het plangebied. Recente waarnemingen zijn met name gedaan aan de randen van Zeist. Het plangebied ligt in het stedelijk gebied van Zeist en ingeklemd tussen twee drukke wegen (Utrechtseweg en Kromme Rijnlaan). Aanwezigheid van zandhagedissen in het plangebied is derhalve niet waarschijnlijk, maar kan niet helemaal worden uitgesloten omdat geschikt biotoop aanwezig is binnen de dispersieafstand van de soort. Aan de hand van aanvullend veldonderzoek (2 onderzoeksrondes) kan de aan- of afwezigheid van de soort in het plangebied worden vastgesteld. Voor de rugstreepad geldt dat er geen recente (< 10 jaar) waarnemingen bekend zijn uit Zeist en wijde omgeving. Gelet op het ontbreken van geschikte voortplantingsplaatsen en het ontbreken van recente waarnemingen van de soort in de wijde omgeving van Zeist kan aanwezigheid van de soort in het plangebied worden uitgesloten. De begroeiing langs de randen van het plangebied bevat beperkt geschikt leefgebied voor de hazelworm en is gezien de beperkte breedte van de begroeiing met name geschikt als migratieroute. De soort is recent (< 10 jaar) echter alleen aangetroffen ten noorden van de A28 en aan de oostzijde van Zeist. Aanwezigheid van de hazelworm in het plangebied wordt derhalve niet verwacht.

Nader onderzoek naar vissen en amfibieën of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soortgroepen is niet aan de orde. Voor de zandhagedis geldt dat aanvullend veldonderzoek noodzakelijk is en wanneer de soort wordt aangetroffen is een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet nodig voor deze tabel 3-soort.

4.6 Ongewervelden

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde soorten ongewervelden in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen geschikte biotoop voor beschermde soorten libellen, dagvlinders of andere soorten ongewervelden. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten. Nader onderzoek naar ongewervelden of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

5 Conclusie

5.1 Natuurbeschermingswet

Het voorgenomen plan leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Natuurbeschermingswet 1998 ten aanzien van Natura 2000-gebieden en/of beschermde natuurmonumenten. Verdere toetsing in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

5.2 Natuurnetwerk Nederland

Het voorgenomen plan leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de vigerende provinciale ruimtelijke verordening van de provincie Utrecht ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland. Verdere toetsing in de vorm van een “Nee, tenzij-toets” is niet aan de orde.

5.3 Flora- en faunawet

Het plangebied vormt beperkt geschikt leefgebied voor enkele algemeen voorkomende soorten zoals algemeen voorkomende muizensoorten, egel en konijn. Het betreft algemeen beschermde soort (tabel 1 Ffwet) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

Voor de meeste zwaarder beschermde soorten planten of dieren (tabel 2 en/of 3 Ffwet) geldt dat ze tijdens het verkennend veldbezoek niet zijn aangetroffen en ook niet in het plangebied worden verwacht vanwege het ontbreken van geschikte biotoop voor deze soorten. Alleen het voorkomen van de zandhagedis kan niet op voorhand worden uitgesloten. Nader onderzoek moet uitwijzen of de soort in het plangebied aanwezig is. Als dat het geval is, dan is een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet noodzakelijk voor deze tabel 3-soort.

De opgaande begroeiing langs de randen van het plangebied kan door vleermuizen worden gebruikt als foerageergebied. Directe lichtstraling op deze begroeiing dient zo veel mogelijk voorkomen te worden. In de begroeiing kunnen ook diverse algemeen voorkomende (zang)vogels broeden. Verstoring van broedende vogels dient voorkomen te worden, bijvoorbeeld door langs de randen van het plangebied te werken buiten het broedseizoen van vogels dat globaal loopt van half maart tot begin augustus. Nesten van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats zijn niet aanwezig in en rond het plangebied.